

Академик Момир ЂУРОВИЋ

АКАДЕМИК ДРАГУТИН ВУКОТИЋ И ЦАНУ

Поштовани чланови Црногорске академије наука и умјетности,
уважени учесници научног скупа,
цијењени академиче Драгутине Вукотићу,

Данас ми је припала посебна, али не потпуна, привилегија и част да говорим о угледном љекару, научнику, универзитетском професору, хуманисти, члану Црногорске академије наука и умјетности и дугогодишњем њеном предсједнику Драгутину Вукотићу. Увијек је лакше говорити о личностима које вам нијесу блиске. Ричима се пријатељство тешко и никада не може добро изразити, већ дјелима. Тако, и ја ћу данас, вјеоватно, веома скромно говорити о мом великом пријатељу, дугогодишњем предсједнику Црногорске академије наука и умјетности, човјеку који заслужује сву пажњу и поштовање за оно што је радио и створио, академику Драгутину Вукотићу.

Драгутина Вукотића не би требало, у неким другим приликама, посебно представљати. Ни њега, ни његова дјела. Његово име је добро познато многима у Црној Гори, а његово дјело и рад и многима ван ње.

Драгутин Вукотић је за дописног члана Друштва за науку и умјетност Црне Горе (касније Црногорска академија наука и умјетности) изабран 1973, а за редовног 1981. године. Генерални секретар Црногорске академије наука и умјетности био је од њеног оснивања до 1981. године, а њен предсједник од 1989. до 2002. године. Члан је ван радног састава САНУ (1990), члан Академије социјалних наука Руске Федерације (1995), и члан Медицинске академије Српског љекарског друштва (1998).

Тринаест година, колико је академик Вукотић био предсједник Црногорске академије наука и умјетности, дугачко је раздобље и у животу много старијих институција него што је Црногорска академија наука и умјетности. Довољно дугачко да значајно обиљежи живљење овакве институција и остави примјетан траг у њеном постојању.

У лагодним временима социјалистичке Југославије академије наука, па и Црногорска, уживале су све привилегије централизованих комунистичких система. У тим временима није била баш велика мудрост бити на челу оваквих институција уколико сте испољавали лојалност савезном, а нарочито локалном централном комитету. У временима која су дошла послје пада Берлинског зида, па и у Црној Гори, ствари су се окренуле наглавачке. Те промјене није су могле мимоићи ни Црногорску академију наука и умјетности.

Период који већ деценију и више свим својим неспоразумима и диобама заплускује Црну Гору, морао се одразити и на Црногорску академију наука и умјетности, нарочито од времена када су се појавиле санкције, изолованост од међународне заједнице. Дешавања у том периоду и касније у Академији и око ње памтим добро, а сигуран сам академик Вукотић још боље. У временима када су многе пређашње норме разорене, а нове нијесу успостављене када се власт конституисала на сасвим другачијим основама, вишепартијским, младалачким и, често, непоштовању традиције требало је доста храбрости, мудрости и умијећа да би се институција као што је национална академија, изложена свим вјетровима, успјешно сачувала од често незајажљивих, и веома прохтјевних захтјева за њеном, директном и већом, дневно-политичком ангажованости. Сигурно, Црногорска академија наука и умјетности није и не може бити ван времена и простора и свих догађаја који су се по својем интензитету и разноврсности захтјева брзо мијењали и мијењају. Када су се многи, па и неки високи државни функционери, а нарочито локалних вриједности интелектуалци, утркивали да што више нападају Академију и додјељују јој веома сочне, исконструисане и непримјерене епитете. Када се у потпуности изгубило из вида значење и вриједност многога, па и институције националне академије.

У таквим временима лако је било гријешити. То је било дозвољено многим, али не и челном човјеку Црногорске академије наука

и умјетности. Академик Вукотић, иако професионално образован и извјезбан да смјело и храбро скалпелом реже, то је избјегавао да ради као предсједник Црногорске академије наука и умјетности. Ни у једном тренутку његовог предсједниковања није се преварио да зареже тамо гдје није био сигуран да то неће почивати на научним истинама и најбољен знању. Био је у својем дјеловању увијек свјестан да је обавеза Црногорске академије наука и умјетности и сваког њеног члана да само са најбољим знањима и научним истинама треба да помаже рјешавању, па и политичких питања, у Црној Гори, како би се корачало брже и сигурније у будућност.

Ипак, једном приликом изложио је јавноме суду критику коју је Црногорска академија наука и умјетности упутила онима који су бомбардовали СР Југославију. У тренутку када то није било лако. Тренутку који је један мој пријатељ професор са Тринити колеџа у Кембриџу и члан Краљевског друштва описао као: *вријеме које је за мене питање етичких норми, а за тебе живота или смрти*. Иако тај глас Скупштине Црногорске академије наука и умјетности није, од неких у Црној Гори, са одушевљењем прихваћен, убијеђен сам, анализирајући га много година касније, да је то једно од најсвјетлијих реаговања Скупштине Црногорске академије наука и умјетности. Чини се, сада, да је то био камен међаш којим је означен почетак вишегодишњег покушаја сатанисања Црногорске академије наука и умјетности. Нијесам о том догађају и ономе што је слиједило разговарао никада са академиком Драгутином Вукотићем, иако као пријатељи разговарамо и о много суптилнијим темама.

Није то био једини пут када је он реаговао на насиље и нехуманост. Увијек, када би се за то створили услови, он би то чинио.

У периоду док је био предсједник у Академији су се одвијале многе активности. Поред богате издавачке дјелатности, бројних научних скупова, трибина, округлих столова, важно је забиљежити и бесједовања академика Вукотића поводом значајних догађаја у Академији и у окружењу. Та бесједовања, увијек су била ословљена некој од актуелних тема. Поруке су им биле јасне, али најчешће, често од јавности неадекватно саслушане.

Такође, иницирао је формирање неколико нових Академијиних одбора, међу којима, сигурно, *ЕНЕКО* и *Одбор за подстицање научноистраживачког и умјетничког подмлатка* заузимају посебно мјесто.

Ангажовање на Енциклопедији Црне Горе није га омело да и даље ствара бројне ауторске прилоге.

Академије су институције састављене од много појединачних институција. То нијесу предузећа или сличне организације које своју продуктивност базирају на консенсусом донесеним плановима. Сваки члан академије је институција. Тек, када постоји разноврсност схватања, размишљања, пресуђивања, академије, па и Црногорска академија наука и умјетности, испуњавају своје обавезе. Због тога се не треба чудити што у академијама, па и нашој, постоје различитости у схватањима, тумачењима и мишљењима по многим питањима, нарочито када се људи различитих научних и умјетничких образовања и афинитета сретну на истом проблему. Те различитости, које су постојале и постоје, у мањој или већој мјери у Црногорској академији наука и умјетности, природна су посљедица састава и квалитета њеног чланства. Свакако, погрешно је говорити, а још више, констатовати да је таквих појава више или мање у зависности од тога ко је био или је челник Црногорске академије наука и умјетности. Још више, погрешно је њих тумачити као подијељености, а нарочито политичке. Убијеђен сам да такве „подјеле” нијесу и неће зависити од челних људи, већ од тема на којима се налазимо. Уосталом, оне по својој природи и квалитету могу бити само позитивне у процесу указивања на научне истине и умјетничке величине.

Данас, ми обиљежавамо дуг период живота и плодног рада академика Вукотића, врсног хирурга, говорника богатог израза, научника, писца и човјека који је у многоструком обиљежио дуги низ година активност ЦАНУ. Човјека који је оставио значајан траг, не само у Црногорској академији наука и умјетности већ и у Црној Гори. Још више, оставио је обавезу нама који сједимо или ћемо сједити у столицама првог човјека Црногорске академије наука и умјетности, да увијек када покрећемо активности, а нарочито доносимо одлуке, имамо у виду како је то радио академик Драгутин Вукотић када је био предсједник.